

HORIZONTAL FACILITY FOR WESTERN BALKANS AND TURKEY

Prevenција i borba protiv trgovine ljudima u Srbiji

Konkretne preporuke za aktivnosti i mere koje je potrebno da preduzme privatni sektor

Autorke: Klara Skrivankova i Tamara Vukasović

– preporuke su deo Izveštaja o trgovini ljudima u svrhu radne eksploatacije u Srbiji –

Privredni subjekti su odgovorni za **poštovanje ljudskih prava**¹. Ovo uključuje obavezu transparentnosti i rešavanja rizika i stvarnih slučajeva trgovine ljudima u lancu snabdevanja i poslovanja privatnog sektora. Broj zainteresovanih strana, uključujući kupce, investitore, organizacije civilnog društva i javnost se povećavaju s obzirom na kredibilitet preduzeća koji se zasniva na načinu na koji takvo preduzeće poštuje ljudska prava. Međutim, loši postupci primene dužne pažnje u poštovanju ljudskih prava mogu dovesti preduzeće do pravne odgovornosti za zloupotrebe, uključujući i trgovinu ljudima, koje se dešavaju u lancu snabdevanja tog preduzeća. Trgovina ljudima je ozbiljan zločin i preduzeća se mogu smatrati odgovornim kada ne deluju u cilju rešavanja tog problema. Rad sa dobavljačima i njihovo praćenje, bez obzira na to gde se nalaze u lancu snabdevanja, takođe spada u okvir odgovornosti preduzeća.

Privatni sektor treba pripremiti za slučaj pojave trgovine ljudima u njihovom lancu snabdevanja. Bez obzira da li se javi u direktnim ili indirektnim lancima snabdevanja, privredni subjekti su odgovorni za ublažavanje i rešavanje situacije. Proaktivno uspostavljanje postupaka za identifikovanje rizika i reagovanje na slučajeve trgovine ljudima pomoći će privrednim subjektima da reaguju brzo i prikladnije ukoliko dođe do takve situacije, kao i da smanje rizik od negativne medijske izloženosti i štete po ugled.

Privatni sektor treba da razmotri i da se opremi na neophodan način kako bi se nosio sa ova dva glavna scenarija

- ✓ rizikom od trgovine ljudima
- ✓ stvarnim slučajevima trgovine ljudima u sopstvenom poslovanju ili lancima snabdevanja

Razumevanje osnovnih uzroka trgovine ljudima pomaže u rešavanju povreda koje radnike mogu da dovedu u još veću opasnost. Zaštita i unapređenje osnovnih prava radnika pomaže u sprečavanju pojave najozbiljnijih prekršaja, kao što je trgovina ljudima. Postoje neki praktični koraci koje kompanije mogu da preduzmu u pogledu trgovine ljudima kako bi se pomoglo radnicima da izbegnu svaku dalju eksploataciju:

- ✓ Mapirati postojeće politike i kodekse ponašanja u okviru poslovanja (interne i one povezane s dobavljačima) i identifikovati pokrivanje rizika koji su povezani sa trgovinom ljudima;
- ✓ Uključiti unutrašnje i spoljne aktere (kao što su NVO) u pregled politike i razvoja;
- ✓ Razviti politiku ljudskih prava i procese poštovanja ljudskih prava uz primenu dužne pažnje i obavezati se na primenu Vodećih načela UN o poslovanju i ljudskim pravima i preporuka Saveta Evrope;
- ✓ Pridružiti se Globalnom dogovoru UN²;
- ✓ Pregledati politiku o pravima radnika na organizovanje i kolektivno pregovaranje;
- ✓ Podsticati komunikaciju i angažovanje u celom lancu snabdevanja;

1 Vodeća načela UN o poslovanju i ljudskim pravima.

2 <https://www.unglobalcompact.org>

Horizontal Facility for Western Balkans and Turkey

Funded
by the European Union
and the Council of Europe

Implemented
by the Council of Europe

<http://horizontal-facility-eu.coe.int>

- ✓ Obezbediti to da politika sadrži konkretna očekivanja u pogledu ključnih poslovnih funkcija (uključujući nabavku, kupce, kadrove), dobavljača, klijenata, poslovnih partnera i drugih koji su povezani s poslovanjem, proizvodima i uslugama i da se za te funkcije obezbedi odgovarajuća obuka o problemu trgovine ljudima;
- ✓ Obezbediti to da svi ugovori uključuju klauzule o trgovini ljudima i faktorima rizika.

U slučaju identifikovanja slučajeva trgovine ljudima, važno je da se bude u stanju da se brzo, ali i adekvatno reaguje kako bi se sprečila dalja zloupotreba i postiglo najbolje moguće rešenje za oštećene radnike. Bolje je da postoje unapred uspostavljeni sistemi nego da se na brzinu pokušava osmisliti odgovor nakon što je situacija već nastupila:

- ✓ Izbegavati ishitrene, nepromišljene reakcije, poput trenutnog prekida saradnje s dobavljačem, bez uzimanja u obzir rizika i dobrobiti radnika;
- ✓ Izbegavati nametanje sveobuhvatne zabrane za zapošljavanje određenih kategorija radnika, kao što su mladi radnici ili izbeglice, jer to može da ih izloži većoj šteti;
- ✓ Prepoznati slobodu udruživanja i pomoći radnicima da razumeju svoja prava;
- ✓ Promovisati žalbene mehanizme i postupke za upozoravanje na nepravilnosti koji će omogućiti radnicima da dostave pritužbe zbog zloupotreba;
- ✓ Uveriti se da se radnicima ne naplaćuju naknade za zapošljavanje ili bilo koje druge skrivene troškove (kao što su troškovi transporta, vizne olakšice i prevodilačke usluge);
- ✓ Znati ko su radnici, sprovoditi redovno anketiranje radnika i obezbediti to da su radnicima omogućene povratne informacije i postupci za upozoravanje bez posledica;
- ✓ Promovisati direktno i dugoročno zapošljavanje, a ne zapošljavanje na osnovu pod-ugovaranja i preterano oslanjanje na sezonsku radnu snagu;
- ✓ Formalno ozvaničiti odnose sa dobavljačima i drugim poslovnim partnerima i podstaći dobavljače da uspostave iste takve odnose sa svojim dobavljačima;
- ✓ Sklopiti okvirni sporazum sa sindikatima;
- ✓ Razviti partnerstvo sa organizacijama civilnog društva za borbu protiv trgovine ljudima.

Kancelarija Saveta Evrope u Beogradu <http://www.coe.int/belgrade/>
 Španskih boraca 3 horizontal.facility@coe.int
 11000 Beograd, Srbija [jp.horizontal.facility](https://www.facebook.com/jp.horizontal.facility)
 Tel: +381 11 71 555 00 [@CoE_EU_HF](https://twitter.com/CoE_EU_HF)

Savet Evrope je vodeća organizacija za ljudska prava na kontinentu. Ima 47 država članica od kojih su 28 članice Evropske unije. Sve zemlje članice Saveta Evrope potpisale su Evropsku konvenciju o ljudskim pravima, sačinjenu u cilju zaštite ljudskih prava, demokratije i vladavine prava. Evropski sud za ljudska prava vrši nadzor nad primenom Konvencije u državama članicama.

Evropska unija je jedinstveno ekonomsko i političko partnerstvo 28 demokratskih evropskih zemalja. Njeni ciljevi su da za svojih 500 miliona građana obezbedi mir, prosperitet i slobodu u jednom pravičnijem i bezbednijem svetu. Kako bi se ovi ciljevi ostvarili, države članice Evropske unije ustanovile su tela koja rukovode Evropskom unijom i usvajaju zakonsku regulativu. Glavna tela su: Evropski parlament (koji zastupa građane Evrope), Savet Evropske unije (koji predstavlja vlade država članica) i Evropska komisija (koja zastupa zajedničke interese Evropske unije).

www.coe.int

<http://europa.eu>

Horizontal Facility for Western Balkans and Turkey

Funded
by the European Union
and the Council of Europe

Implemented
by the Council of Europe

<http://horizontal-facility-eu.coe.int>